

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	31.08.2019
Received / Makale Geliş	06.07.2019	Published / Yayınlanma	31.08.2019

M. ZEKİ DUMAN'IN KUR'AN-I KERİM VE TIBBA GÖRE TÜP BEBEK GÖRÜŞÜ¹ M. ZEKİ DUMAN'S VIEW ABOUT IN VITRO FERTILIZATION ACCORDING TO QUR'AN AND MEDICINE

Muhammed Fatih ARSLANHAN

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İsmail Kurtul İlahiyat Fakültesi, Kahramanmaraş / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-2667-5511

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1349>

Reference: Arslanhan, M. F. (2019), M. Zeki Duman'ın Kur'an-ı Kerim ve Tıbbı Göre Tüp Bebek Görüşü, *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(41): 2359-2367.

ÖZET

Kur'an-ı Kerimde düşünmeyi, akletmeyi emreden birçok ayetle karşılaşmaktayız. Bu ayetlerden bir kısmı da etrafımızdaki olup biten olaylarla alakalı, üzerinde düşünmemiz gerektiğini, ayetleri direk okuyup geçmemeyi, içerdiği derin manaları düşünüp incelememizi tavsiye etmektedir. Bu ayetleri tefekkür ederken günümüzde yapılan bilimsel tefsir çalışmalarını, bilimsel anlamda ortaya atılan Kur'an ayetleriyle ilgili iddiaları, ayetlerin ilimle olan ilişkilerini de incelememiz, doğru veya yanlış, hak veya batılı tespit etmemiz bizler için yol gösterici olacaktır.

M. Zeki Duman da insanların Kuran bilgilerini düşünüp anladığı takdirde, kesin delilleri ve açık net ifadeleriyle, Kuran'ın tam bir ilim kaynağı olduğunu ifade etmektedir. Eserlerinde de selim akla ters düşen gelenekçi yaklaşımın ortadan kaldırılması gerektiğini; aksine ilme, tefekküre, yenilikçiliğe kapı açılması gerektiğini öne sürmüştür. Bu bağlamda biz de bu çalışmamızda M. Zeki Duman'ın bilimsel tefsir görüşünü, eserlerinde bilimsel tefsirin yansımalarını ve Kur'an'a ve tıbbı göre tüp bebek görüşünü incelemeye ele almaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Kur'an, Bilgi, Anlama, Tefsir, Bilim, Düşünme, Bilimsel

ABSTRACT

In the Qur'an we encounter many verses that command to think, to reason. Some of these verses suggest that we should think about the events happening around us, not to read superficially, examine the deep meanings it contains. While we are contemplating these verses, examining the exegesis studies done today, the claims based on scientific evidences about Qur'anic verses and the relationship between the verses and the science, determining the right or wrong, rights and superstitions will be directive for us.

M. Zeki Duman states that if people think and perceive the meaning of the Qur'an, it is a complete source of knowledge, with definite proofs and clear expressions. In his works, the traditional approach, which contradicts the benign mind, should be eliminated; on the contrary, he argued that a gate should be opened to science, contemplation and innovation. In this context, in this study, we tried to examine M. Zeki Duman's view of scientific exegesis, the reflections of scientific exegesis in his works and the view of IVF according to Qur'an and medicine.

Key Words: Qur'an, Knowledge, Comprehension, Commentary, Wisdom, Thinking, Scientific

1. GİRİŞ

Kur'an ayetleri üzerinde ilmi düşünceler oluşturmak ve ilimle ilgili yeni buluşları Kur'an ayetleriyle desteklemeye çalışmak, tefsir ekollerinden biri olan bilimsel tefsir çeşidinin anlayış alanı içerisinde. Bilimsel tefsirin amacı Kur'an'ın mucizevi yönünü insanlara göstermek, bazı bilimsel gerçekler

¹ Bu makale Doç. Dr. Ahmet ÖZ danışmanlığında hazırlanmış olan "M. Zeki Duman'ın Beyanu'l-Hak Adlı Tefsiri ve Bilimsel Tefsire Bakışı" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

üzerinde insanların dikkatini çekmek ve onlar üzerinde insanların tefekkür etmesini sağlamaktır. Fakat burada bilimsel tefsiri destekleyenlerin yanlış düşüncelerinden bir tanesi, Kur'an'dan birtakım ayetleri delil göstererek, Kur'an'da her ilmin mevcut olduğunu savunmaları, hemen hemen her ilmi çalışma ve buluşla ilgili Kur'an ayetleri arasında bağlantı kurmaya yönelmeleridir. Oysa Kur'an-ı Kerim bir kimya, fizik, astronomi, tıp gibi ilimler kitabı değildir. Ama Kur'an'ın mucizevi yönü ve her insana her devre hitap etme ve hakikatleri içermeye özelliklerini de göz önünde bulundurursak bu tür ilmi buluş ve icatlara anahtarlık yapması, bazı ipuçlarını içermesi mümkündür.

2. BİLİMSEL TEFSİRİN TANIMI

Bilgi yeterince doğrulanmış olgusal bir önermenin dile getirdiği şeydir. Bilgi teorisi bilgilerin kökeni niteliği ve geçerliliği ile ilgili sorunları inceleyen felsefe kolu manasına gelir (Yıldırım,2010:247). Bilgi; bilen (insan) ile bilinen şey (nesne) arasında kurulan bağıdır (Çilingir,2013:2). Bilim ise gözlemsel olguları betimleme ve açıklama yolunda genellemelere ulaşmak ve bunları yine olgularla doğrulama sürecidir. Bilimsel yöntem ise evreni anlama ve doğa kuvvetlerini denetleme yolunda kullanılan zihinsel ve eylemsel işlemlerin tümünü ifade eder (Yıldırım,2010:247).

Bilimsel tefsir insanın eşya ve kainatla olan ilişkilerini konu alan ayetlerin tecrübeye dayalı bilim dallarını verileriyle açıklanmasını ve bilimsel gelişmelerin bu ayetlerin daha iyi anlaşılmasında veri olarak kullanılmasını ifade etmektedir (Kırca,1997:38). Bilimsel tefsir manalarını izah edecek ve meramını açıklayacak teorik ve pratik yönleriyle yeni kozmik ilimlerin kullanıldığı tefsirdir (Kaya,2016:197). Bilimsel tefsir Kur'an ibarelerindeki bilimsel ıstılahları açıklamaya onlardan çeşitli ilimleri ve felsefi görüşleri çıkarmaya çalışan bir tefsir çeşididir (Güngör,1988:37-38).

Bilimsel tefsir ekolü 19. yy.da Batıda ortaya çıkan sanayi ve teknik atılımdan daha önce mevcuttu. Öncesinde Kur'an'ın geçmiş ve gelecek her türlü bilgiyi içerdiğini savunanlar vardı. Ancak Batıda ortaya çıkan bilimsel atılım ve bilim sonucu gerçekleşen teknolojinin İslam alemine intikal ettirilmesinden sonra tefsirde bu eğilime büyük rağbet ortaya çıkardı. Bunun da iki sebebi bulunmaktadır.

1. Batı bilimsel ilerlemenin sağladığı teknoloji sayesinde İslam aleminden ileriye gitmiş siyasi ve ekonomik alanda büyük bir başarı elde etmişti. Daha önce belirgin bir üstünlüğe sahip olan İslam alemi bilimsel ve teknik ilerlemeye ayak uyduramadığı için siyasi ve ekonomik alanda üstünlüğünü Batıya kaptırmış ve Batılılar tarafından baskı ve itirazlara maruz kalmıştı.
2. Batının gerçekleştirdiği modern ilimlerin ve bunun sonucunda ortaya çıkan teknolojinin İslam alemine girişine karşı çıkan bir kesim vardı ve gerekçe olarak İslam dinini gösteriyorlardı. Bu direnci kırmak için Batının gerçekleştirdiği bu sonucun temellerinin Kur'an da mevcudiyetini ispatlamak gerekiyordu ve bu şekilde modern ilimleri tahsil etme ve bilim sonucu ortaya çıkan tekniği kullanmak bir meşruiyet kazanacaktı (Şimşek,2016:93-94).

2.1. M. Zeki Duman'ın Bilimsel Tefsire Bakışı

M. Zeki Duman, Kur'an ayetlerinin ilim ve tefekküre teşvik ettiğini aynı zamanda bilimsel düşünceyi de yansıttığını ileri sürmektedir. Yaşamakta olduğumuz bilim ve teknolojinin zirve yaptığı bu dönemde Kur'an ayetlerinin evrensel bilgiler barındırdığını dile getirmektedir.

Aklını kullanabilen her insanın Allah'ın ayetleri üzerinde biraz düşündüğünde gerçekleri kavrayabileceğini belirtmiş Kur'an'ın, aklın ve mantığın süzgecinden geçirilmemiş kör, taklide dayalı her türlü inanç ve davranışları reddettiğini savunmuştur. Açık seçik olmayan dogma cinsinden inanç ve sözlere prim verilemeyeceğini dile getirmiştir (Duman,1997:44).

“Rabbinin yoluna hikmet ile güzel öğüt ile davet et ve en güzel yöntemle mücadele et” (Nahl,16/125) ayetinin yorumunda da hikmet akıl ve düşüncenin ürünü olan bilgi üzerinde vurgu yapmıştır.

Duman; insanın önce bir şeyin doğruluk ve gerekliliğini araştırıp tasdik ettikten sonra ona inanılması gerekliliğini ve körü körüne geleneğe bağlı kalınmadan yenilik ve gelişmelere açık olmanın gerçek mü'minlerin vasfı olduğunu ifade etmiştir.

“Gerçek mü'minler kendilerine Rab'lerinin ayetleri hatırlatıldığı zaman sağır ve körler olarak onun üzerine kapanmazlar” (Furkan,25/73).

Kur'an'ı Kerim insanı her durumda aklını kullanmaya düşünme hikmet bilgi ve tefekküre davet etmiştir. Yeniliğe kapalı gelenekçi yaşayışın eski bir düşüncesizlik ve sıkıntı olduğunu belirtmiş, insanları daima yeniliğe açık olmaya çağırarak, karşılaştıkları yeniliklere kapalı olmadan en azından inceleyip gözden geçirmeleri gerektiği fikrinin beyan etmiştir (Duman,1997:47).

2.2. M. Zeki Duman'ın Eserlerinde Bilimsel Tefsirin Yansımaları

M. Zeki Duman eserlerinde selim akla ters düşen gelenekçi yaklaşımın ortadan kaldırılması gerektiğini aksine ilme tefekküre yenilikçiliğe kapı açmak gerektiğini öne sürmüştür. Bu bağlamda ayetleri açıklarken bilimsel düşünceyi yansıtır şekilde yorumlar yapmıştır.

“Allah hiçbir insanın içinde iki kalp yaratmamıştır.”(Ahzab,33/4). Bu ayeti kerimede hiçbir insanın iki kalbinin olamayacağını hiçbir zaman bir konuda iki doğrunun olamayacağını, hem aklın hem de geleneklerin doğrusunun olamayacağını belirtmiştir. Bu yüzden selim akla ters düşen her gelenek kaldırılmalı ve aklın doğrusu toplumda hakim kılınmalıdır.

İnsan düşünüp anladığı takdirde Kur'an'ın bilgileri kesin delilleri ve açık net ifadeleriyle tam bir ilim ve bilgi kaynağı olduğunu ifade etmiştir. İnsanoğlu tefekkürle gökyüzünü izlediği zaman Kur'an'da ona dair sistemler konular, hareketler ve bunun sonucunda bilgilere ulaşacaktır. Karalar ve denizlerin bilimsel oluşumundan insanlar ve diğer canlıların yaradılışından, ana rahmindeki ceninin geçirdiği safhalarla ilgili bilgiler gözlemlenecektir.

“Kur'an hakkı batıldan doğruyu yanlıştan ayıran, vasfı (Furkan) ile ilahi bir rehberdir.”(Ali İmran,3/4) İnsanlara en doğru yolu o gösterir. Onu okuyup anlamaya çalışan fikir ve düşüncelerini tahlil ederek hidayetinden istifade etmeyi düşünen her akıl sahibi kimsenin onun eşsizliğini inkar edemeyeceğini bu ayetin yorumunda belirtmiştir (Duman,1997:46).

“Ayetleri sağlam esaslara ve kuvvetli delillere oturtulmuş sonra da bir bir açıklanmış olan” (Hud,11/1). Kur'an kalbin gıdası, aklın istinadgahı, ruhun ziyası, hasta gönüllerin şifası, dünya ve ahiretle ilgili sıkıntıların devasıdır. Ondan aydınlanmayan ilim kör, onsuz fikirler sönük, kalpler cilasız, yürekler paslıdır (Duman,1997:44).

M. Zeki Duman'ın Beyanu'l-Hak tefsirinde Alak suresi 2., Kehf suresi 37 ve İnsan suresi 2. ayetlerinde geçen, alak kelimesini “kan pıhtısı” olarak değil “rahme tutunan” olarak tefsir etmiştir.

“Nutfe” karşılığında “sperm” ,“nutfetün emşac” karşılığında zigot gibi kavramlar dil ve bilimsel yönden kullanılmıştır (Duman,2016:53).

“O insanı (rahme tutunan) alaktan yarattı.” (Alak,96/2),

“Sen şimdi seni önce topraktan sonra nutfeden (spermden) yaratan sonra datam bir adam kılığına sokan Allah'ı inkar mı ettin” (Kehf,18/37),

“Şüphesiz biz insanı birleşik bir nutfeden (zigottan) yarattık.” (İnsan76/2).

3. M. ZEKİ DUMAN'IN KUR'AN-I KERİM VE TIBBA GÖRE TÜP BEBEK GÖRÜŞÜ

Bu bölümde M. Zeki Duman'ın tüp bebekle ilgili çalışmaları incelenmiş, İslami açıdan ve toplumsal açıdan olumlu ve olumsuz yönlerine ışık tutularak Duman'ın görüşleri ayetler ve hadislerle de güçlendirilerek insanın yaratılışındaki geçirmiş olduğu safhalar da dahil edilerek izah edilmeye çalışılmıştır.

Kuran'ı Kerim'de insanın yaratışı hususunda kapsamlı ayetler yer almakla birlikte asırlar öncesinde çağdaş bilimin çok çok üzerinde bilgiler verilmiştir. Nutfe, nutfetün emşac, alaka, mudğa, kemik, kemiklere et giydirilmesi ve daha sonra ruh üflenmesi gibi ceninin geçirdiği yedi safha Kuran'da açıklanmıştır. Asırlar önce haber verilen bu bilgilerin modern tıpla çelişkiye düşmesi bir tarafa, onunla aynı olması hatta tıptan daha ileri seviyede önemli bilgiler içermesi yüce kitabımız Kuran'ın değerli hakikatler barındırdığının delilidir.

Milyonlarca sperm içerisinden tek bir spermin yumurtaya ulaşması, döllemenin gerçekleşmesinden sonra spermle yumurtanın gelip ana rahmine yerleşmesi; ilk başta bir çift hücre olan zigotun ana rahmine yerleşmesinden sonra bir kısmının beslenmeyi sağlamak üzere rahme yapışıp görevini yerine

getirmesi, diğer kısmının ise cenini oluşturması, cenin oluşurken üreyip çoğalan hücrelerin her birinin doğacak olan çocuğun fiziki ve ruhi yapısına uygun organları oluşturması bilim adamlarını hayrete düşürmektedir. Bununla sonucunda cenin oluşumu ile ilgili görevli meleğin Allah'tan aldığı emirleri organize ettiği bilgisi kafamızda hasıl olmaktadır. Bu düşüncenin oluşması kafalardaki soru işaretlerini çözecek bilinmezlikleri aydınlatacak ve ilmi yükseltecek aynı zamanda alime haz ve cesaret verecektir (Duman,1991:47).

İnsanı diğer canlılardan ayıran önemli özellik de ruhtur. Cenin ana rahminde dört aylık olunca ona ruhunun verilmesiyle önceki canlılığının üzerine yeni bir can kazanmaktadır. Çağdaş tıp ise ceninin bu döneminde ruhla ilgili herhangi bir düşünce geliştiremezken Kuranın bilgiler sunması onun mucizevi özelliğini ortaya koymaktadır. Ve Kuran'ın bu mucizevi özelliğini bilim adamlarımız kabullendiği takdirde sayısız yararlarını görecektir. Ve aklın yetmediği yerde Kuran'dan istifade etmek akla ve ilme devamlılık kazandıracaktır.

Müsbet ilimlerle İslam dininin müşterek faaliyetleri hayırlı neticeler sağlayacaktır. Bilimin İslam dininin ana kaynaklarından Kuran ve Sünnetten istifade etmesiyle kafalardaki soru işaretlerinden kurtulabileceğiz. Ve yine bilim adamlarının gözlem deneyleri sonucu şahit oldukları neticelerle Allaha ahret gününe ve yüce kitabımıza iman noktasında mertebemiz yükselecektir. Kuran'ın hak kelamı olduğuna inanan bir alim şahit olduğu şeyler neticesinde insanın yaratılışı safhalarıyla ilgili önemli bilgiler elde edecek ve öldükten sonra tekrar dirilmeye de gönülden inanacaktır.

Fakat şurayı belirtmeliyiz; nice tecrübelerle rağmen gözün hakikati görmemesi, kulağın işitmemesi, kalbin anlamamasının suçu et parçacıklarından değil insanın kendi düştüğü gafletten kaynaklanmaktadır. Bu konuyu Allah ilgili ayette şöyle ifade etmiştir: “Gözleri kör değil, fakat göğüslerindeki kalpleri kördür.” (Hac,22/46).

Ve yine insanın yaratılışındaki geçirmiş olduğu yedi safha ayeti kerimede şöyle ifade edilmiştir: “Andolsun ki biz insanı çamur sülalesinden yarattık. Sonra onu nutfe halinde sağlam bir yere kararı mekine yerleştirdik. Sonra nutfeyi alaka haline soktuk, sonra alakayı mudğayı yaptık, sonra mudğayı kemiklere çevirdik, kemiklere et giydirdik, sonra da başka bir yaratılışına başladık. Yaratanların en güzeli olan Allahın şanı ne yücedir! Sizler bütün bunlardan sonra tekrar öleceksiniz. Hiç şüphe yok ki kıyamet gününde yeniden diriltileceksiniz.”(Müminun,12/12)

Tüp bebek konusunu ise araştırdığımızda ve değerlendirdiğimizde elimize önemli bilgiler geçmektedir. Dünyada ilk defa 25 Haziran 1978 yılında dünyaya gelen tüp bebek Luis Brown bütün dikkatleri üzerine çekmekte ve basın yayın günlerce bu konuyu konuşmaktadır.

Peki tüp bebek nedir? insanlığın yararına mı yoksa zararına mı bazı şeyler sunmaktadır? Yoksa hep hayırlı sonuçlar mı alınacak bu konuda. İnsanlığın refah ve huzuruna katkı sunacak mıdır? Ve özellikle Müslüman olan ülkemiz açısından artıları eksileri nelerdir? İslam dininin bu konuya bakış açısı nedir? Cevaz verecek mi yoksa Hristiyanlık alemi gibi 'Evliğin zevkini tadan anne baba çocuk yapma zahmetine katlanmalıdır.' diyerek yasaklayacak mı? İşte bu tür sorulara cevap bulmaya konuyu aydınlatmaya ve konuyla ilgili Duman'ın görüşlerini sunmaya çalışacağız.

Türkiye'de tüp bebek konusu İslam dini açısından konuşulup tartışılmış gazeteler ve resmi çevrelerde tartışılmış ilim adamları bu konuyla ilgili fikirlerini açıklamışlardır. Suni döllenme ve embriyonlar üzerinde yapılan müdahalelerin medeni hukuk, insan hakları ve ahlaki değerler açısından incelenmesi amacıyla Avrupa konseyi çerçevesinde kurulmuş olan 'Bio-Medikal Bilimlerde Gelişmelere Dair Ad-Hoc Uzmanlar Komitesi'nin 25-27 Haziran 1986 tarihleri arasında Treiste'de yaptığı toplantıya katılan Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Tetkik Hakimi Dr. Turgay Yücel'in hazırladığı rapor görüşleri alınmak üzere Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, üniversiteler ve Diyanet İşleri Başkanlığına gönderilmiş, nihayet ilgili kuruluşlardan gelen raporlar da göz önünde bulundurularak Türkiye'de bu tekniğin belli şartlar dahilinde uygulanması yetkili kurul tarafından kararlaştırılmıştır.

İlk tüp bebek 1978 yılında dünyaya gelen Louise Brown'dır. Doktoru Patrick Steptoe 10 Kasım 1977 tarihinde anne Lesley Brown dan aldığı yumurtayla, kocası Jhon Brown dan aldığı sperm hücrelerini 12 Kasım 1977 de başka bir ortamda birleştirerek, tekrar anne Lesley Brown'nın rahmine yerleştirmiş, bu suni döllendirmeden sonra 25 Haziran 1978 tarihinde dünyada ilk defa tüp bebek olarak Luis Brown doğmuştu.

Uzmanlara göre tüpte dölleme olayı dört aşamada gerçekleşiyor. Birinci aşama kadının birden çok yumurta üretmesi sağlanıyor. Kadına dölleme ilaçları veriliyor. Verilen ilaçlar sayesinde kadının beş altı yumurta vermesi sağlanıyor. İkinci aşamada kadının ürettiği yumurtalar kırk beş dakika süren bir ameliyatla döl yatağından alınıyor. Üçüncü aşamada laboratuvarında kullanılan petri denilen cam kapların içine, döllemeyi kolaylaştırıcı sıvı, sperm ve bir de yumurta konuluyor. Dördüncü aşamada ise özel kap içerisinde döllenen yumurta iki gün içinde büyüme ve bölünmeye başlıyor. Daha sonra da zigot özel bir aletle alınarak anne adayının rahmine yerleştiriliyor. Rahme yerleştirilen zigot, rahme tutunursa böylece en önemli iş başarılmış oluyor.

Bu yöntem normal şartlarda yumurta üreten sperm üreten fakat çeşitli nedenlerden dolayı normal ortamında dölleme olayı gerçekleşmeyen ve çocuk sahibi olamayan evli çiftlerde uygulanan bir tedavi yöntemidir.

Yumurtalığı olmayan kadınlar ve sperm üretemeyen erkekler için ise sperm ve yumurta transferine başvuruluyor. Kocanın spermleri sağlıklı bir yumurta üreten kadının döl yatağına konuluyor. Döllenen yumurta kiralık annenin döl yatağından alınarak kısır kadının rahmine yerleştiriliyor. Böylece yumurtlama özelliğine sahip olmayan kadın da kendi rahminde çocuk sahibi olma imkanına sahip oluyor. Suni döllemenin bir diğer yöntemi de sağlıklı sperm üretemeyen kocayla evli olan bir çiftin meni bankalarına başvurarak sperm transfer etmeleri ve çocuk sahibi olmalarıdır.

Hiçbir zahmette bulunmadan çocuk sahibi olmak isteyen çiftler de sperm bankalarına ve tıp merkezlerine başvurmakta ve sperm veren erkek yumurta veya rahmini kiraya veren anne temin edebilmektedirler. Ve bu yöntemde genellikle spermin sahibi sadece fiziki özelliklerinden bahsedilerek kimliği gizli tutulmaktadır. Amaç ücret karşılığında zahmetsiz çocuk sahibi olmaktır.

Netice itibarı ile sağlık koşulları el vermeyen rahim kanalları tıkalı olan ve kısır olan Lesley Brown'ın tedavisi amacıyla başlatılan ve geliştirilen tüp bebek yöntemi, ilk baştaki amacının çok ötesine giderek başka gayeler için de kullanılmıştır (Duman,1991:53).

İşte biz bu tüp bebek konusunu İslam dini açısından ele aldığımızda yukarıda bahsettiğimiz örneklerde olduğu gibi haddi aşma sınırları zorlama söz konusu olamaz. İslam bu sınırları aşmaya izin vermez. Aksine normal şartlarda evli olan çiftlerin tıbbi olarak tedavi olma yöntemlerini araştırmaları çare bulmaya çalışmaları ve çocuk sahibi olabilmeleri doğaldır ve İslam'a göre bu meşrudur. Fakat kaderin önüne geçme çabaları ve keyfilik dinimizce uygun değildir. İnançlarımıza göre kişinin çocuk sahibi olması veya kısır olması, kız veya erkek olması Allahın dilemesine bağlıdır. Yüce Allah Şura suresinde şöyle buyurmuştur:

“Göklerin ve yerin mülkü ve tasarrufu Allah'ındır. Ne dilerse yaratır O. Kimi dilerse ona kız çocuk başışlar. Kimi dilerse ona erkek çocuklar lütfeder. Yahut o çocukları erkekler veya dişiler olmak üzere çift ikiz verir. Kimi de dilerse onu kısır bırakır. Şüphesiz O hakkıyla bilendir. Her şeye kadirdir.” (Şura,42/49).

Peygamber Efendimiz de bu konuda “Allahın takdirinin önüne geçilemeyeceğini” ifade etmiş Allah bir çifte çocuk vermeyi murad etmemişse tedavilerinin olumlu bir sonuç vermeyeceğini; tam tersine çocuk vermeyi de dilemişse doğum kontrolünün dahi buna engel olamayacağını ifade etmiştir. Allah bir kadının çocuk yapmasını dilerse rahim tüpleri kapalı olsa dahi onun hamile kalmasına engel olamaz. Tıbben insanların şahit olduğu birçok örnek de bunun delilidir.

Resulallah'ın da ifade ettiği gibi insanların yapmış oldukları müdahaleyle Allahın kaderinin önüne geçilemez. Allah-u Teala yarattığı ve yok ettiği her şeye bir sebep halk etmiş, her şeyi bir sebebe başlamıştır. Meşru düzeyde insan araştırır keşfeder ve gerekli önlemi alır ama sonuçta kesin fail değildir. Fail-i Mutlak; Allah'tır. Dert ve hastalıkların sebebini araştırmak, hastalığın durumuna göre tedavi yöntemleri uygulamak üzerimize düşen bir vazifedir.

Sahabeden biri Peygamber Efendimize gelerek şöyle bir soru sorar :”Ya Rasulallah biz hastalıklardan korunuyoruz, dua ediyoruz ve tedavi oluyoruz. Bunlar kaderi değiştirir mi? Hz Peygamber ona şu cevabı verir: Hayır korunma, dua ve tedavi de kaderdir” der.

Rasulullah (s.a.v) başka bir hadisinde :”Ey Allahın kulları tedavi olunuz. Çünkü Allah (cc) yarattığı her hastalığın çaresini de yaratmıştır” buyurmuştur.

Şunu diyebiliriz kader sağlığımızı korumayı ve hastalıklardan kurtulmak için tedavi olmayı engellemez. Tam tersine Allah ve Rasulü dert ve hastalıklarımız için tedavi olmayı emrediyor. Tıbbi inceleme ve araştırmaları da teşvik ediyor.

Dolayısıyla kısır kabul edilen bir kadının veya erkeğin kısırlığının giderilmesi, onların da çocuk sahibi olabilmeleri için tedavi yollarına başvurmaları dinen sakıncalı görülmemiş üstelik dinen normal kabul edilmiştir.

Bu tedavi yönteminin ve tekniğinin İslam dini açısından meşru sayılması gerekmektedir. Tüp bebek hususunda rahim kordonları tıkalı olan kısır bir kadının hamile kalma olasılığı tüpte dölleme ve karı koca arasında olmak şartıyla doğru bir tedavi yöntemi olarak kabul edilmektedir. Çünkü doğal şartlarda hamile olma olasılığı olmayan kadının evli olduğu kocasının spermi ile karısının yumurtası alınıp özel bir kap içerisinde dölleme sağlanıyor, daha sonra döllenen yumurta aynı kadının rahmine yerleştiriliyor. Netice olarak doğacak olan çocuk kocanın spermi ile karısının yumurtasından meydana gelmiş oluyor. Ve her türlü tedavi yöntemi uygulandıktan sonra olumlu sonuç alınmadığında tüpte dölleme yöntemi çare olarak uygulanıyor. Tedavi yöntemi uygulanmış oluyor. Çocuğun böyle bir tedavi yöntemi sonucu doğması Allah (cc) ın takdiri dışında olduğunu söylemek doğru değildir. Çünkü Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur :”Tedavi olmak da kaderdir.”

Tüpte dölleme tekniğinin meşru olmayan şekli bugün Avrupa ve Amerika’da uygulanmaktadır. Fakat nikahı olmayan erkekle kadından alınan sperm ve yumurtayla veya asıl kocası razı olsa bile başka bir erkekten alınan spermle veya kiralık rahim kullanma yöntemiyle çocuk yapılması tüp bebek uygulamasına İslam dini tarafından izin verilmemiş cevaz görülmemiştir. Çünkü bu uygulama yönteminde tedavi olma amacından uzaklaşmış ve bir keyfiyet durumu ortaya çıkmıştır.

M. Zeki Duman, Tüp bebek uygulamasında kadın ile evli olmayan başka erkeğin tüpte döllendirme tekniğini Hz. Aişe (r.a) ın cahiliye dönemindeki bahsettiği hadislere konu olan evlenme şekillerine benzetmektedir. Hz. Aişe (r.a) naklettiği hadiste şöyle demiştir:

“Cahiliye devrinde evlenme dört şekilde olmaktaydı. Onlardan biri bugünkü halkın evlenme şeklidir. Bir erkek adamın kızına dünür olur mehrini öder ve evlenirdi.”

Diğer bir evlenme şekli; karısı hayız halinden kesilince onun kocası falancaya var ve onunla cinsel ilişkide bulun derdi. Bundan sonra da karısına hiç yaklaşılmazdı. Kadının cinsel ilişkide bulunduğu adamdan hamile kaldığı anlaşılıncaya kadar hanımından uzak yaşardı. Karısının hamile kaldığını öğrenince isterse onunla beraber yaşamaya devam ederdi. Bu evlenme tarzı daha çok doğacak çocuğun soyu için yapılırdı.

Üçüncü bir evlenme şekli de on kişiden az olmamak şartıyla bir grup erkek kadının yanına girip hepsi de ayrı ayrı kadınla cinsel ilişkide bulunurlardı. Kadın onlardan gelen çocuğu doğurduktan sonra o erkeklerin hepsine haber gönderip yanına gelmelerini isterdi. Erkekler hepsi bir araya gelince kadın, kendi yaptığınız şeyden meydana gelen çocuğu biliyorsunuz. Şu anda doğum yapmış bulunuyorum. Falan kişi bu çocuk senindir der. İçlerinden en çok beğendiği erkeğin adını söylerdi. Böylece doğan çocuk o adama verilir, o da asla almamazlık edemezdi.

Dördüncü olarak da şöyle bir evlenme şekli vardı. Birçok erkek toplanıp bir kadının yanına giderlerdi. Kadın bu erkeklerden hiçbirini boş çevirmezdi, hepsiyle cinsel ilişkide bulunurdu. Genellikle böylesi kadınlar umuma ait olup, kapılarının üzerindeki bayraktan tanınırlardı. Kadın çocuğu doğurduktan sonra o erkeklerin hepsi bir araya gelip, toplumda bilgi sahibi birine, çocuğu oradakilerden hangisine ait olduğunu belirlemesini söylerlerdi. O da fahişenin doğurduğu çocuğu onlardan herhangi birine verirdi. Bundan çocuk o adamın ismini alır ve çocuğu olarak kabul edilirdi. Şahsın kendisine ait olduğu belirtilen çocuğu almaması söz konusu olamazdı. H.z. Muhammed (s.a.v) hak din ile gönderilince cahiliye devrine ait evlenme şekillerinin tamamını yıktı ve bugünkü evlenme şeklini baki kıldı.” (Duman, 1991:58-59).

Bu hadisten de anlaşıldığı üzere bir başka erkeğin spermi ile çiftin tüpte döllendirme yoluyla da olsa cahiliye dönemi evlenme şekillerinde de olduğu gibi zina sonucu oluşan çocuktan hiçbir farkı yoktur. Bu sebeple tüpte dölleme kadın ile başka bir erkeğin spermi ile oluşursa bu durum İslam hukukuna göre fiili olarak zina sayılmasa bile zina benzeri bir durum olarak değerlendirilmektedir. Bu da erkeğin soyu nesebin sıhhatini bozan bir durum olarak nitelendirilmektedir. Zina hususundaki nesebin sıhhati meselesinde İslam dini önemle üzerinde durmaktadır.

Şeyh Murtaza ez-Zerka ile İslam üniversitesi Rektör vekili Dr. Abdullah el- Muzayid'in de aralarında bulunduğu Arap İslam devletlerinden oluşan bir heyet şu bahsedeceğimiz şartlarda karı kocanın tüpte döllendirme tekniği ile çocuk sahibi olabileceğine dair fetva vermişlerdir:

- *Kocada sperm hücreleri az görüldüğü zaman, bu durumda sperm hücreleri toplanır, sonra da hanımının rahmine konulur.*
- *Vajinanın salgıladığı asit anormal düzeyde sperm öldürüyorsa*
- *Vajinanın hücreleriyle sperm arasında spermelerin ölümüne sebep olacak tarzda uyumsuzluk mevcutsa*
- *Rahim boynunun salgıladığı salgular spermelerin rahme girmesine engel teşkil ediyorsa*
- *Kocanın güçsüzlüğe sebep olan bir hastalığa yakalanması halinde sağlıklı spermler üretmeye muktedir olmasına rağmen, penisini girdirme gücünün ve özelliğinin olmaması durumları mevcutsa (Duman, 1991:60).*

Bu açıklamalar ışığında M. Zeki Duman'ın tüp bebekle alakalı görüşüyle alakalı şunları söyleyebiliriz. Biz Müslümanların sadece evli olan çiftlerin başka türlü tedavi imkanları kalmadığında kendi sperm ve yumurtalarının tüpte döllendirilmesi ve özellikle eşinin rahminde çocuğun geliştirilmesi şekliyle bu teknikten istifade etmemiz mümkün olabilir. Aksi halde bu tekniğin sağladığı her imkandan yararlanmaya kalkışmak sınırları zorlamak İslami açıdan normal bir düşünce sayılamaz. Ve bu aynı zamanda Allaha isyan olarak da değerlendirilebilir.

Ve insanın tedavi imkanlarını tüketip de çaresiz kaldığı zamanlarda kaderine boyun eğmesi işi Rabbine havale etmesi müminin imanının kemalindedir. Peki bu anlamda bazı insanlar tedavi imkanı kalmadığında çocuk sahibi olma ihtimali olmadığında çocuk sahibi olma arzularından mahrum mu kalsınlar, onlar çocuklarını kucaklarına alıp sevip büyütmesinler mi, anne baba olma duygularından mahrum kalsınlar? Bu gibi sorularla karşılaştığımızda insan cevaben zor durumda kalabilir. Fakat İslam'ın öngördüğü sosyal ve toplumsal düzeni sağlamamız için İslam'ın kaidelerine boyun eğmemiz ve fazla duygusallığa yer vermemiz gerekmektedir.

İslam dini açısından gayri meşru sayılan herhangi bir yoldan çocuk sahibi olmak yani tüp bebek imkanının sunduğu bütün yollardan yararlanmak, hem Müslüman'ın imanı bakımından zedelenme oluşturacak hem de toplumsal düzeni sağlaması açısından büyük yaralar açabilecek zararlarla baş başa bırakacaktır. Cevaz verilmeyen şekliyle çocuk sahibi olduğunda, sperm bankalarından transfer yapılarak sonuçlar alındığında erkeğin sadece fiziki bilgilerine ulaşıyor fakat doğacak çocuğun asıl babası meçhul kalıyor.

Tüp bebek tıp merkezlerine başvuran çiftler çocuğun hukuken anne babası sayılmakta fakat esas spermi veren yumurtayı veren rahmini kiralayıp dokuz ay karnında taşıyıp besleyen anne çocuk üzerinde hukuken hiçbir hakka sahip olamıyor. Böylece gerçekte aralarında fitri bir bağ olan anne baba çocuk arasındaki ilişki yasalarla kaldırılıyor yerine suni bir bağ kurulmuş oluyor.

Ve bu tür hataların en büyük sıkıntı ve zararı ise spermi veren baba veya yumurtayı veren anne belli olmadığı için ileriki zamanlarda yakın akraba evliliklerine sahne olacak hatta anne oğul, baba kız ve kardeş evliliklerine rastlanılacaktır. Sonuç olarak belki de telafisi mümkün olmayan toplumsal bir deprem meydana gelecektir.

Bu bağlamda tüp bebek teknik ve tedavi yöntemleri meşru dairede kullanılmalı, insanlar aydınlatılmalı hatta teşvik edilmelidir. Fakat toplumsal düzenimiz için kurumlarımız ve yetkililerimiz bu konuda gerekli hassasiyeti göstererek dinen gayri meşru sayılan yol ve yöntemleri, rant kapılarını, yasal olmayan özel tıp merkezlerini denetleyerek buna müsaade etmemelidirler.

4. SONUÇ

Kur'an-ı Kerim'deki ilmi bilgileri insan düşünüp, tahlil edip, anladığı zaman Kur'an, kesin delilleri ve açık ifadeleriyle tam bir bilim kaynağı olma özelliğine sahiptir. İnsan tabiatı, kainatı, gökyüzünü, canlıları ve yaratılışını, dikkatli bir şekilde izleyip düşündüğü zaman Kuranda bu bağlamda hareketlere ve sistemlere dair bilgilere ulaşılabilecektir.

Allah-u Teala; bilim, kainat, canlılar, nesnelere olmak üzere alemdeki her şeyin yaratıcısıdır. Kur'an-ı Kerim ise Allah'ın kelamı ve hidayet rehberi olma özelliği ile insanları gafletten kurtarmak ve onlara yol göstermek üzere indirilmiştir.

Kur'an-ı Kerim insanların bilimsel araştırma yapmalarına engel olmaz aksine akletmeye tefekkür etmeye bütün ilmi araştırmalara teşvik eder. Bilimsel tefsir ekolünü eleştiren müfessirler bu metodu tamamıyla reddetmekten ziyade sınırsızca ve fütursuzca her şeyi Kur'an'a izafe etmeyi tenkit etmişlerdir. Kur'an'daki her şeyin maddi ve fiziksel açıdan yorumlanmaya çalışılması doğru değildir. Akli; Kur'an'ın ve sünnetin önüne geçirecek Kur'an'ı akla uydurmaya çalışmak ve bilimlere kılıf uydurmak insanları dalalete düşürmekten öteye gidemez. Aksi halde bilimsel tefsir yapılırken Kur'an'ın edebi diline ilke ve kurallarına uyulduğu takdirde herhangi bir sorun teşkil etmeyecektir.

Kur'an ayetleri yorumlanırken, gerçek manadan uzaklaşmadan zorlama yorumlara gidilmeden, ilmi bilgilerin değişebilirliğini de göz önünde bulundurarak, ilmi keşiflere işaret eden ayetler aceleci davranılmadan bilimsel tefsir metoduyla yorumlanabilir. Yoksa modern ilimler Kur'an ayetlerinin kesin yorumlarıyla çatışmayacak, Kur'an'ın ilkelerine ters düşmeyecektir.

M. Zeki Duman, eserlerinde genel olarak bilimsel düşüncüyü yansıtır şekilde yorumlar yapmıştır. Hiçbir insanın iki kalbinin olmayacağını, iki doğrunun olmayacağını, yani hem aklın hem de geleneklerin doğrusunun olmayacağını belirtmiştir. Akla ters düşen her geleneğin kaldırılması ve aklın doğrusunun toplumda hakim kılınması gerektiğini savunmuştur.

M. Zeki Duman Kuran ayetlerinin, insanı ilim ve tefekküre teşvik ettiğini, bilimsel düşüncüyü yansıttığını savunmaktadır. Kuranın evrensel bilgiler barındırdığını dile getirmiştir. Aklını kullanabilen her insanın Allahın ayetleri üzerinde biraz düşündüğünde gerçekleri kavrayabileceğini belirtmiş, Kuranın aklın ve mantığın süzgecinden geçirilmemiş her türlü inanç ve söze önem vermediğini dile getirmiştir.

M. Zeki Dumanın tüp bebekle alakalı görüşüyle ilgili olarak da şunları söyleyebiliriz. Biz Müslümanların sadece evli çiftlerin, başka tedavi yöntemi kalmadığında, kendi sperm ve yumurtalarının döllenmesiyle bu teknikten faydalanabileceğini, aksi halde bu tekniğin sağladığı anormal yollardan yararlanmaya kalkışmak sınırları zorlamak İslami açıdan İslami açıdan normal bir düşünce sayılamaz.

İslam gayri meşru sayılan tüp bebek imkanıyla herhangi bir yoldan çocuk sahibi olmayı, sperm bankalarından transfer yapmayı, annelerin rahmini kiraya vermeyi yasaklamış, imani bakımdan zedelenme oluşturacağını haber vermiştir.

Sonuç olarak tüp bebek teknik ve tedavi yöntemleri meşru dairede kullanılmalı, insanlar aydınlatılmalı hatta teşvik edilmelidir. Fakat toplumsal düzenimiz için gayri meşru sayılabilen yol ve yöntemlerden de uzak durulmalıdır.

KAYNAKÇA

ÇİLİNGİR, L. (2013), Bilimin Doğası ve Öğretimi, Ankara: Pegem Yayıncılık.

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI, (2018), Kur'an Yolu Meali, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 8.Baskı, Ankara.

DUMAN, M. Z. (2016), Beyanü'l-Hak Kur'an-ı Kerim'in Nüzul Sırasına Göre Tefsiri, 1. Cilt, 3. Baskı, Ankara: Fecr Yayınları

_____, (1991), Kur'an-ı Kerim ve Tıbbi Göre İnsanın Yaratılışı ve Tüp Bebek Hadisesi, İzmir: Nil Yayınları

_____, (1997), Nüzulünden Günümüze Kur'an ve Müslümanlar, Ankara: Fecr Yayınları

EL-HULÎ, E. (1988), Tefsir ve Tefsirde Edebi Tefsir Metodu, Çev. Mevlüt Güngör, İslami Araştırmalar Dergisi, Cilt 2, Sayı 6, Ankara, s. 37-38

KAYA, M. (2016), Bilimsel Tefsir ve Değişim, Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi, Haziran, Cilt 3, Sayı 5, s.197.

KIRCA, C. (1997), Kur'an ve Bilim, İstanbul: Marifet Yayınları

ŞİMŞEK, M. S. (2016), Günümüz Tefsir Problemleri, 13. Baskı, İstanbul: Kitap Dünyası Yayınları

YILDIRIM, C. (2010), Bilim Felsefesi, İstanbul: Remzi Kitabevi

<http://zekiduman.com/kitaplar.html> (Erişim: 03.07.2019)